

Pocta Arrabalovi

Žijí mezi nimi hráči, kteří neberou nic vážně. A pak muži, kteří otevřeně vyzývají soudy a vězení. Nicméně jen v několika málo příležitostech se objeví hráči, kteří nejen že neberou nic vážně, ale zároveň napadají soudy a vězení. I když napadá Franca, nebo Castra, nechová se Arrabal jako protivládni, nebo militantní kazatel. Je mužem, který si hraje.

Chápe umění jako hru. Svět se v okamžiku, kdy se ho dotýká, mění také ve hru. Přece jenom je toto století místem zakázaných her, pastí přichystanou na hráče. První věc, kterou jsem od něj četl, byla *Carta de amor. Y pusieron exposas a las flores*, dílo inspirované Francovým vězením. Bylo to v Praze, kde toho času vládli jiní vězeňští páni.

Řekl jsem si, že jednoho dne budou naši hrdinové zapomenuti. Přesto tato Arrabalova knížka - tento špinavý mistrovský kousek, tato orchidej perverzní představivosti, tato výjimečně zkažená ďábelská květina - nezmezí. Bezpochyby jsem se mýlil. Tato dusivá pocta de Sadovi nepřetrvá. Zůstanou jen Epinalské obrázky nově přepsané historie, obrázky vnucující a povznášející vizi uplynulých dekád, protože z lůna tohoto závažného století se může zrodit jen ještě vážnější nebezpečí a větší stupidita.

„Svět se stal smrtelně, absurdně vážným,“ říkal [Gombrowicz](#) svým kritikům, kteří mu tehdy aplaudovali.

Ach, Arrabale! Jak se jmenuje hvězda provázející tvé kroky? Marx, anti-Marx, Tocqueville, Sartre, Mandela, Bush? Pro tebe není nic posvátnějšího, než tato ctihodná mafie dějin. Tvoje hvězda nese jméno Cervantesovo. V den, kdy jsi přiznal, že slavnostně zdviháš ruce k nebi, veřejnost, (marxisté, nebo anti-marxisté?), jež chtěla slyšet naprosto okouzující nepřístojnosti, vybuchla smíchy. (Znáš to až moc dobře: je možné je rozesmát jen ve chvílích, kdy jsi nejvážnější). Se zářící číroostí absurdity, brzy potom, co ses podobně doznal v *La hija de King Kong*, poslední knize, kterou jsem od tebe četl.

Je divadelním dramatem i románem, kde každá z těch her - fotbal, rugby, šachy - je vězením pro pravidla. Tak krásná, jako nádherně dokončené formy. Na rozdíl od šachisty, umělec pravidla skládá sám a co je důležité: pro sebe. Je architektem vězení, tak samotným vězněm. *La hija de King Kong* má padesát kapitol (nikdy delší než tři stránky) a každá z nich obsahuje: zlomek příběhu hlavní postavy, jeho poctu Cervantesovi (nikdy nepřesahující jeden odstavec), jedno nebo dvě přísloví (podobné těm, které vyslovil Sancho) a tajemnou větu nakonec.

Hry jsou nebezpečné. Je próza a pak způsob, jak ji chytře napsat. Jednoduše a tak zoufale hravě, až se člověk dusí nudou.

Ach, Arrabale! Jak jsi dokázal být, za pomoci tak mnišsky přísného a systematického souboru pravidel, takto nestydatě zábavný? Jak jsi mě dokázal dojmout natolik, že jsem si ony totálně absurdní příběhy nereálného a nemožného hrdiny přečetl na jeden zátah, neschopný knížku odložit?

Po studiích v církevní škole se hrdinka stane prostitutkou, zvládne vyřídit dva pasáky a pryč se dostane útekem do Ameriky. Šéf party gangsterů po ní jde a zkouší ji zabít. Nepropadne ani jejímu tělu, ani duši, ale její lásce k Cervantesovi, na kterého ona během svých dobrodružství nikdy nepřestává myslet. Cervantes je bohem tohoto románu. V poslední kapitole jede vůdce zločinců na oslovi, na kurvě zamilované do Cervantese, na koni, a pak společně utíkají pod hvězdami amerických prérií pryč do dálky. Ach, Cervantesi, náš otče! Budiž pochváleno tvé jméno! Zůstaň s námi. V této smrtelně vážné a

nemilosrdné pustině jsme zůstali sami a máme jen tebe!

Autor: Milan Kundera
přeložil Tomáš Rákos